UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Quinta causa habet vj. q[uesti]ones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

ſum vero illorū ca. illud. et ſi accuſator. inuenies. ỹ. iij. q. x. ſi accuſatorum. Aliud ca. planum eſt.

a Illud. ¶ Nō admittaẗ. Iſtud eſt expoſitū. ỹ. iij. q. x. ſi accuſatorum. ⁊ ca. j. ⁊. ij.

a ¶ Non admittaẗ. Quidā dicunt ꝙ in nullo crimine admittatur cōtra epiſcopum.

Si vero celauerit ſe, excōicari debet: vt. ĩ. ea. quidam.

c ¶ De prima. Hic querit̃ qua pena punit̃ qui famoſum libellum vel falſum cōpoſuit occulte, ⁊ ꝓbare non vult qđ ſcripſit. ⁊ diſtinguit̃: aut certū eſt q̄s cōpoſuit, aut nō. Si certū eſt: aut eſt cōuictus, aut ſponte confeſſus. Si cōuictus, ſm̄ leges decapitaẗ: vt. ĩ. e. l. ſi q̄s. et fit inteſtabilis. ỹ. cā. pri. qō. iij. ∮. ob carmen. ſm̄ canones vero ſubijcit̃ verberib⁹: vt. ĩ. ea. ca. j. Si vero ſpōte cōfitetur cū nō poteſt ꝓbare, mitius cū eo agitur: vt. ĩ. e. ca. ij. in fi. Si nō eſt certū, debet admoneri vt ꝓdeat in publicū, et probet qđ ſcpſit. qđ ſi non fecerit, primo puniabitur ſacramētis: poſtea excōicabitur. et eſt hoc cū innocens aliquis īfamatur: ſecus ſi reus fuerit qui accuſat: q̄a expedit peccā nocentiū eſſe nota. ff. de iiur. eū qui. in prin. Io.

Illud vero placuit, vt cū agere ceperit in epōrū iudicio: ſi fuerit accuſatoris pſona dānabilis, decetero ad arguendū nō admittatur[a]: niſi proprias cauſas, nō tamen eccleſiaſticas vel criminales aſſerere voluerit.

Itē ex cōci. Carthagiñ. viij.

¶ Propriā cauſam agere valet cui accuſare non licet.

Omnibus[b] quib⁹ accuſatio denegaẗ, in proprijs cauſis accuſandi licentia non eſt deneganda.

Itē Felix papa oībus epīs.

¶ In accuſatione epiſcoporum deficiēs ciuiliter tantum experiri poterit.

Si accuſatorū pſone in iudicio epōꝝ culpabiles apparuerint: ad arguēdū nō admittanẗ niſi ꝓprias cauſas aſſerere, nō tñ criminales vel eccleſiaſticas, voluerint.

Item Adrianus papa.

¶ De eodem.

Quod ſi accuſatoꝝ pſone in iudicio epōꝝ culpabiles apparuerint: ad arguendum nō admittātur, niſi ꝓprias cauſas aſſerere: vt ſupra eiſdem verbis.

¶ Cauſa. v.

In infamiam cuiuſdaꝫ epī chartula accuſatiōis occulte conſcribitur: tādem accuſator ꝓcedit in publicū. Epūs autē ſemel literis, euocat⁹, cauſe ſue die ſtatuta adeſſe nō valēs, ꝑ ꝓcuratorē iudici ſe repreſentauit. abſq; ſynodali audientia dānaẗ. Demū iudicio per appellationē reuocato, de accuſatoris inimicitia epūs conquerit̃. tandē in ipſa ꝓbatiōe deficit accuſator. Primo q̄rit̃ qua pena ſit feriēdus q̇ famoſum libellū clāculo ſcribēs, ꝓbare negligit q̄ lr̄is mādauit. Scđo quotiēs ſit vocād⁹ ad cauſaꝫ anteq̄ ſniam dānationis accipiat. Tertio an ꝑ procuratorē cauſaꝫ ſuā agere valeat qui ꝑ ſeipm̄ cauſe ſue adeſſe nō pōt. Quarto an abſq; ſynodali audientia ſit dānandus. Quinto an ideo aliquis habendus ſit inimicus, q2 crimen alterius indicat. Sexto qua pena ſit plectendus q̇ qđ intulit, probare non valet.

¶ Queſtio. j.

De prima[c] q̄ſtiōe Adrianus pa. ſcribit dicens.

¶ Flagelletur qui ſcripta ī alteri⁹ famam neglexerit probare.

Qui in alteri⁹ famā publice[d] ſcripturā aut verba ↄtumelioſa cōfinxerit, ⁊ repert⁹ ſcripturā nō ꝓbauerit, flagelleẗ[e]: ⁊ qui[f] eā pri⁹ iuenerit, rūpat: ſi nō vult authoris facti cauſam incurrere[g].

Item Grego. ¶ De eodem.

Quidā maligni ſpūs cōſilio replet⁹, cōtra Caſtorium notariū ac reſponſa-

Accuſare ꝓhibentur aliqui.

b Omnib⁹. excipiunẗ excōicati: vt. ỹ. e. q. j. ca. j. Itē ſerui ⁊ impuberes: vt. ỹ. iij. q. vij. ∮. tria. in prīci. ⁊ minores: vt. C. de auc. preſtan. l. clarum. et in caſu quē habes ex̄ quima. accu. poſ. cum in tua. Item fallit in vſurario: vt ex̄ ꝺ vſur. q2 fruſtra. Item fallit in liberis ⁊ parentib⁹: vt ij. q. j. prohibētur. Item in muliere: vt. xxxij. q. j. ∮. hoc in mulieribus.

In infamiaꝫ. ¶ Caſus. Supra dictū eſt ꝺ his qui manifeſte accuſant. Nunc ſupponit quintā cauſam ī qua tractat de his qui occulte accuſant: ſcꝫ per libellum famoſum quē clanculo ſcribunt in alicui⁹ infamiā. Interſerit etiā Gra. de inducijs: ⁊ qualiter q̄s ſit vocād⁹ ad cauſam: ⁊ an cā criminalis poſſit ꝑ ꝓcuratorē experiri ſiue expediri: ⁊ quō epōrū iudiciū debeat ventilari: et quō illi qui aliorū crimina detegunt culpandi ſunt vel laudandi. In fine repetit de pena caluniator. Ut autē hec et alia faciat, premittit thema, de q̇ ſex elicit queſtiones.

De pria queſtione. ¶ Caſus. Hic intitulaẗ prima queſtio, qua querit̃ qua pena debeat puniri qui famoſum libellum in alterius iniuriā ſcribit. Et rñdet ſi apparet ⁊ nō probauerit qđ conſcripſit, ſm̄ canones verberaẗ: vt. ĩ. e. ca. j. ſm̄ leges decapitatur: vt. ĩ. e. ſi q̄s famoſum. Si vero nō apparet, debꝫ moneri, vt appareat

Qui in alteri⁹. ¶ Caſus. Queſitum fuit ab Adriano quā penam debet ille pati qui libellū ſcribit famoſum, vel alia turpia in alterius iniuriā. Et reſpōdet: ſi apparet ⁊ non ꝓbat, debet verberib⁹ flagellari. ⁊ quicunq; talē ſcripturā inuenerit, rumpat: ſi non vult penā authoris incurrere.

d ¶ Publice. i. in publico loco.

e ¶ Flagelletur. ſꝫ leges capite punitur. ĩ. ea. ſi quis. No. penas corporales īfligi ſm̄ canones: vt. ỹ. xlv. diſt. cum beatus.

f ¶ Et qui. Sic C. de fur. ciuile.

g ¶ Incurrere. Poteſt tamen probare crimen ſi vult. ff. de iniurijs. eū qui. Joannes.

Quidam. ¶ Caſus. Greg. nitebatur quandā ſedare diſcordiā per quendā notariū ſuū noīe Caſtorium. Sed quidā maligni ſpiritus ſcripſit libellum in-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

iniuriam Caſtorij: et eum nocte poſuit in loco publico ciuitatis: in quo cõtinebatur et pape ſignificabatur ꝙ Caſtorius nolebat controuerſiã terminare. Dicit Grego. ꝙ ſi ille nõ vult exire, ſit a corpore Chriſti remot⁹. Si vero adhuc latere preſumpſerit, anathema ſit. ſi vero vult exire, et qđ dixit pbare, vel publice ↄfiteri errorẽ ſuũ: non ſit ſuſpẽſus a corpe xp̃i, vel anathematizatus.

a ¶ Non exierit. Nõne debuit admonitio precedere excõicationem: vt.xij.q.ij.idigne. ſed forte hic preceſſit: et qr illud tẽpus hic nõ adijcitur vſq; ad qđ temp⁹ teneatur exire, ſtatim tenetur exire: qđ ſi non fecerit ex quo eſt i mora, ſtatim incidit in excõicationem: argu.ij.q.vij. quapropter.j.q.j.ↄſtat.ff.de manumiſ.teſta.libertas. Sed videtur ꝙ quãdiu põt exire, nõ ſit excõicatus. ff.de verb.obli.ita ſtipulat⁹.§.j. Petrus hiſpanus dixit expectãdũ vſq; ad.xl.dies.extra de purg.cano.ca.vl. hec tñ veritas eſt ꝙ cõditio affirmatiua aliter exponitur ꝙ negatiua. cum em̃ dicitur: ſi intraueris capitolium: exponitur ſic.i.ſi cũ primum potes intrare, intres: vt.ff.de ↄdi.et demon.cõditio. ſed ↄditio negatiua ſic exponitur: ſi nõ intraueris.i.cum primum deſinis poſſe intrare: vt.ff.de verb.obli.ita ſtipulat⁹.§.j.niſi in hoc caſu hic poſito, et in caſu libertatis: vt.ff.de manumiſ.teſtamẽ.libertas.§.j.

Conditio affirmatiua et negatiua diuerſimode exponitur.

lem noſtrum nocturno ſilẽtio in publico ciuitatis loco conteſtationem poſuit in eius crimine loquẽtem: mihiq; etiam aſſerebat eũ de facienda pace callide contradicentem: qui ſi nõ exierit[a], neq; publice[b] confeſſus fuerit: quiſquis ille ſit qui hoc agere p̃ſumpſerit, vel conſenſum tante iniquitatis cõſilio prebuerit: ex dei et dñi nr̃i Jeſu Chriſti ſpũ definim⁹ vt ſancti ei⁹ corporis et ſanguinis participatione priuat⁹ ſit. Si vero (qr latet, et qm̃ neſcitur) teneri ad diſciplinam[c] non valet, ſi tanti mali conſcius, et phibit⁹ corpus ac ſanguinẽ dñi percipere preſumpſerit: anathematis vltione percutiatur: et vt fallax ac peſtifer a ſancte ecclẽſie corpore ſit diuiſus. Sin autem in eadem ciuitate ingreſſ⁹ publice poterit[d] docere que dixerit: vel forte ſciens ſe non poſſe quod ſcripſit oſtendere, errorẽ[e] ſuum fuerit aperte confeſſus, dominici corporis ac ſanguinis participatione non ſit priuat⁹, neq; a ſancte ecclẽſie corpore alienus exiſtat.

I dem in cõcilio Elibertano.

¶ Anathematizentur qui famoſos libellos in ecclẽſia ponunt.

S I qui inuẽti fuerit famoſos libellos in eccleſia ponere, anathematizentur.

I tem Codi.li.ix.ti.de famoſis libellis, imperatores Valẽtinianus et Valerius.

S i quis famoſum libellum, ſiue domi, ſiue i publico, ſiue in quocũq; loco ignarus repererit: aut corrũpat priuſq; alter inueniat, aut nulli ↄfiteatur inuẽtum. Si vero non ſtatim eaſdẽ chartulas, vel corruperit, vel igne cõbuſſerit, ſed vim earũ doloſe manifeſtauerit: ſciat ſe quaſi authorem hmõi delicti capitali[f] ſententie ſubiugandum. Hmõi autẽ libellus alterius opinionem non ledat.

¶ Queſtio.ij.

V Ocatio autẽ eius qui impetitur: non ſemel, ſʒ bis et tertio per cõgruũ ſpatium rationabilibus ſcriptis debet fieri. Vnde Dama. papa ſcribit dicẽs.

¶ Vocatio ad ſynodum eius qui impetitur, et in ſcriptis, et per ſpatium fiat congruum.

V Ocatio[g] ad ſynodum iuxta decreta patrum canonica ei⁹ qui impetitur, rationabilib⁹ ſcriptis per ſpatiũ debet fieri congruum atq; canonicum: qr niſi canonice vocatus fuerit ſuo tẽpore, et canonica ordinatione: licet venerit ad accuſationem: vt ſic clareat de innocentia rei: et vt accuſator non probãs puniatur de calumnia. Et ſic eſt hic ſpeciale ꝙ aliquis criminoſus admittitur ad accuſationem, licet nõ proſequatur ſuam vel ſuorum iniuriam.

e ¶ Errorem.ſ.diſtin.viij.ↄſuetudo.ſ.ij.q.iij.§.notandum.

S I quis. ¶ Caſ⁹. Queſitum fuit ab imperatore quid fieri debet de libello famoſo, quẽ quis in aliquo loco reperit? Et rñdet ꝙ qui eũ inuenit, ſtatim deſtruere debet et nulli ipſum manifeſtare. Si vero nõ deſtruxit, ſʒ alij eum doloſe reuelauerit, decapitari debet ſicut author ipſius libelli: ne talis libell⁹ ledat opinionem ei⁹ contra quem factus eſt.

f ¶ Capitali. Si capitale fuit crimen conſcriptum, alias non: vt.ſ.cauſa proxi.q.iij.§.ob carmen.

V Ocatio aſit. ¶ Caſ⁹. Hic ponitur ſcđa queſtio qua queritur quotiens aliquis ſit vocãd⁹ ad cauſam: et certum eſt ꝙ ſemel/ſecundo/et tertio/vel vno p omnibus peremptorio: vt.xxiiij.q.iij.de illicita. et quicquid de citationibus dicatur.ĩ.ca.j.et.ij. hodie inducie citatorie arbitrio iudicis relinquuntur: vt.ĩ.ea.queſtione.iij.ſi egrotans.

Criminoſus quandoq; poteſt accuſare.

V Ocatio. ¶ Caſus. Queſitũ fuit a Damaſo qualiter debeat ad cauſam vocari qui accuſatur? Et reſpondet ꝙ debet citari p ſcripturã per ſpatiũ ↄgruũ et canonicum: et ſi ad ſynodum venerit propter alia negocia nõ citatus: nullo modo compellitur ſuis inſidiatoribus reſpondere niſi velit.

b ¶ Publice. Cõtra.ĩ.de peni.diſt.j.§.his authoritatibus. vbi penitẽti dr: nõ tibi dico vt te pdas. ſed iſtud eſt p deteſtatione criminis. Vel ibi loquitur de occulto crimine: ſed hic de manifeſto, lʒ pſona ſit ignota.

c ¶ Ad diſciplinam.i.correctionem.

d ¶ Poterit. Sed nonne reus hunc accuſatorẽ poſſet remouere qr eum non premonuit: vel (qđ veri⁹ eſt) qr ei ſuſpectus eſt.vj.q.j.qui crimen. ſed forte de innocẽtia ſui confitebatur. ſed certe licet iſte ſit infamis ipſo facto et per ſententiã, tamẽ in odium ſuũ et in fauorem

g ¶ Vocatio. ſi ter citetur quis/licet nõ dicatur peremptorie: tamen ſufficit hoc vt peremptorie ſit citatus: vt C.quõ et qñ iudex.l.ↄſentaneũ.et.l.tres denũciationes. et.l.ceſſante. illđ tamẽ apponere debet iudex ꝙ peremptorie citet. et debet ↄminari parti ſi nõ venerit/ꝙ pcedet, ff.de iudi.in peremptorio. et vel in prima/vel ſcđa/

Iudex citans peremptorie hoc debet exprimẽ.

vel tertia citatione pōt citare perēptorie: vt ex̄ de in integ. reſti. tū ex lr̄is. in fi. ⁊. ff. de iudi. nōnunq̄. dū modo nō maturet perēptoriū nimis: vt ex̄ de dila. dilecti.

a ¶ Venerit. Si aliquis inuenit Rome p ſua neceſſitate, vel ex cauſa delegationis vel appellationis, non cogitur ibidem reſpondere, ſed poteſt domū reuocare: vt. ff. ɗ iud. l. ij. §. ea quoq̄. ff. q̄bus ex cau. in poſ. ea. l. ad cognitionem, ⁊ in autē. de ſanc. epiſ. §. ſi vero epiſcopi. col. ix. ſec⁹ eſt ſi ſit ibi ex volūtate: vt in autenti. eo. §. ſi quis ep̄s aut clericus. C. de epi. ⁊ cle. omnes. §. in hac. Nā Roma communis patria eſt: vt. ff. ad muni. Roma. naz cū epi faciūt concilia, bene tenet ibi quilibet reſpondere, extra de libel. ob. c. j. naz illuc q̄libet generali citatione citatur: vt di ſtin. xviij. p totum. Quare ergo dicit hic ꝙ nō teneātur reſpondere coram ſynodo? Dic ꝙ appellat hic ſynodū aliquē conuētum epiſcoporū qui ꝓpter neceſſitatem aliquā ſit: non tamen ſynodi cauſa ꝯueniant. Vel dic ꝙ ſpeciale eſt i accuſatione vt accuſatus nō teneatur rn̄dere corā ſynodo, niſi habeat inducias. ſec⁹ in ciui lib⁹ cauſis.

Exceptio reuocādi domū.

rit[a] ad cōuentū quacunq̄ neceſſitate: niſi ſponte voluerit, nullaten⁹ ſuis reſpondebit inſidiatoribus.

Item Syluester papa.

¶ Quibus tēporum ſpatijs reus vocetur ad cauſam.

PResenti[b] decreto cenſemus vt ip̄rimis paternaliter vocētur, et per ſeptem dies expectētur, nullius eccleſiaſtice rei interdicta licentia. Huic vero expectationi iterū addant. vij. dies: iterdicta eccleſiā intrādi licētia, ⁊ oīa diuina officia audiēdi. Poſt h̄o addātur[c]. ij. dies q̄b⁹ a pace ⁊ cōione[d] ſctē eccl̄ie ſint ſuſpēſi. Deinde vero iterū alijs duobus dieb⁹ ſub eadem expectatione expectent: q̄bus vno die ſupaddito, oī expectatione veluti iam deſperata reus mox anathematis gladio feriat.

Item Damaſus papa.

¶ Nullius accuſatio per ſcripta ſuſcipiatur.

REllatū eſt ad ſedē apoſtolicam vos accuſationes fratrum per ſcripta[e] ſuſcipere abſq̄ legitimo accuſatore: q̄ deinceps in oī orbe terrarū fieri apl̄ica authoritate ꝓhibem⁹: et q̄ nup factū eſt, abſq̄ vlla retardatione corrigere curamus: nec vnq̄ prius per ſcripta eorū qui accuſant cauſas diſcutere, q̄ p querelā tiū inſtitutionē vocati canonice ad ſynodū veniant, ⁊ p̄ſens per preſentē agnoſcat veraciter ⁊ intelligat ea q̄ ei obijciūtur. Leges em̄ ſecl̄i accuſatores p̄ſentes exigūt, ⁊ nō p ſcripta abſentes. Vn̄ canonica patrū inſtituta nō ſemel ſȝ ſepiſſime clamāt: nec accuſationes, nec teſtimoniū[f] vllū p ſcripta poſſe ꝓferri: nec de alijs negocijs q̄cūq̄ teſtimoniū dicant, niſi de his q̄ ſub eoꝝ preſentia acta eſſe noſcunt. Sil̄r ⁊ q̄ accuſare aliū elegerit, p̄ſens p ſe nō p aliū accuſet, inſcriptione vcȝ p̄miſſa. Neq̄ vll⁹ vnq̄ iudicet anteq̄ legitimos accuſatores preſentes habeat, ⁊ locū defēdēdi accipiat ad abluēda crimina. Curandū q̄q̄ eſt ne ira[g] cuiq̄ ſurrepat: faciatq̄ citi⁹ omne q̄ nō licet.

Itē Felix papa Anaſtaſio, ⁊ oībus orientalibus ep̄is.

¶ Ut aut timore eiecti, aut ſuis reb⁹ expoliati, ad ſynodū non vocentur.

SI p̄mates accuſatores ep̄oꝝ cū eis pacificare[h]

b ¶ Cōmunione. Sed nōne eſt eadem hec pena cuz prima? naz cui interdicitur eccleſia interdicta ſunt ſacramēta eccleſie: vt. xj. q. ij. de viro. ⁊. xxxiij. q. ij. latorem. Item non poteſt intelligi de cōmunione fidelium: quia de illa loquitur in fine. Sȝ dic ꝙ loquitur de cōmunione fratrū. i. ꝙ non communicabit alijs fratribus / vel in choro / vel in mēſa / vel in dormitorio.

c ¶ Addantur. Simile. C. de iu. auten. iubemus. extra de dolo ⁊ contu. cum olim.

per quas quis expectatur etiam poſtq̄ canonice ⁊ per tempus legitimum citatus non venerit, vel non tenet per illud. j. xxiij. q. iij. de illicita.

REllatū. ¶ Caſus. Quidam iudices eccleſiaſtici accuſationes et teſtes recipiebant in cauſa criminali p epiſtolas: q̄ dicit Damaſus non eſſe faciendum in futuro: ⁊ quod nuper factum eſt debere emēdari. Nā accuſat⁹ legitime citat⁹ accuſatorē ⁊ teſtes debet habere preſentes / ⁊ locum defendendi / vt ad abluēda crimina: nec iudex ex iracūdia damnet delinquentem.

e ¶ Scripta. Sic. ȝ. ij. q. viij. per ſcripta.

Hanc ſn̄iam teneas ſȝ lau. et Joā. Nā illud intelligit in cā ciuili. hȝ ergo talis inducias xix. dierū añq̄ ꝯdēnet ſm Jo.

PResenti. ¶ Caſus. Quidam dicunt ꝙ hoc ca. loquitur de inducijs citatorijs inferiorum ordinuz vel laicorum qui ſunt in eadem ciuitate / vel in locis ꝓpinquis. Eſt ergo caſ⁹. Syluester papa ſtatuit in hoc cap. ꝙ illi qui accuſantur, citari debeant ⁊ expectari primo per. vij. dies ſine aliqua pena: poſtea per alios vij. ita vt eccleſiam non ingrediantur ad officia diuina audienda: poſtea per duos / pace ⁊ communione eccleſie eis interdicta: poſtea per alios duos dies ſub eadem pena: deinde expectentur per vnū diē: quo elapſo anathematizētur. hodie tamen quicquid hic dicatur, inducie iudicis arbitrio relinquuntur.

b ¶ Preſenti. Vel intelligitur hoc cap. de raptoribus rerum eccleſiaſticarum, propter odium eorum: vel de clericis in eadem ciuitate conſtitutis[f] quibus minores dantur inducie q̄ remotis: vt. j. e. queſt. iij. ſi egrotans. vel de laicis, vel ſunt paternales adiectiōes, vel

f ¶ Teſtimoniū. indiciale. nā p lr̄as pōt aliq̄s ꝓhibere aliq̄ teſtimoniū fame ſue: vt. lxxj. di. extraneo. ⁊. c. hortamur. ⁊ de ꝯſe. di. j. iubem⁹. Sed iudiciale non.

Teſtimoniū per lr̄as pōt exhiberi.

g ¶ Ira. quia tēpore ire nō diſcernit homo q̄ iuſtū eſt: vt. xj. q. iij. illa.

SI primates. ¶ Caſ⁹. Quidā accuſabāt ep̄os p̄ſequendo ſuā iniuriā vel ſuoꝝ: querit Anaſtaſius a Felice qualiter in hoc negocio ſit ꝓcedēdū? Et reſpōdet ꝙ ipſi debent ad concordiā reuocari per trāſactionem ſi fieri poteſt: alioquin debēt legitime citari, ⁊ eis primates debēt quicquid obijcit ſignificare / vt parati venire poſſint ad reſpondendū. Si h̄o deiecti fuerint vi vel timore / aut ſuis reb⁹ expoliati: accuſatorib⁹ reſpōdere non debent, niſi prius reſtituantur.

h ¶ Pacificare. Pōt ergo iudex ꝯponere inter partes vt. xc. diſt. ſtudendum. ⁊. xxiij. queſt. vlti. ſi quis membrorum. ⁊. q. iiij. ſi illic. ff. de no. ope. nunci. l. j. §. poteſt.

Iudex an poſſit inter partes ꝯponere.

et eſt ſimile.ff.de vſur.equiſſimum. Sed hoc verum eſt in crimine qđ non inducit depoſitionem: qꝛ in aliȷs licet cōponatur, poteſt iudex ex officio ſuo de crimine inquirere: vt extra de col.dete.ca.j.ꝛ.ij.C.de abo.l.ij. Similiter in denunciatione nō admittitur compoſitio: vt.ſ.ij.qō.vij. quapropter. ꝓ Uel intelligitur cū non accuſatur de iniuria facta eccl'ie, ſed pſone.xxiij.q.iiij.ſi is qui.et ſic nō ob.ij.qō.vij. quapropt. Uel melius ibi loquitur in denūciatione, ad quā quilibet tenetur. De hoc no.ſ.ij.qō.iij. ·§.notādū.ij.in fi.

a ¶ Quid eis.ſic iij.q.ix.indicas.ex̄ de dilat.preterea. extra de appel.ſignificantibus.

¶ Ghꝰ. ¶ Caſus. Cōcludit Gra. ex ſupradictis ca. dicens ꝙ niſi quis canonice fuerit vocatus: ꝛ ſi propter alia negocia ad ſynodū venerit, non tenetur reſpondere. Que aūt ſit canonica vocatio dictū eſt.ſ.in ca.preſenti.qđ eſt ſylueſtri.ꝛ p ca.felicis. dicitur ꝙ accuſato debet ſignificari quod ei obȷ̈cit ab accuſatore.

In hꝰ ꝯdicit, q̃vř neminem cē cogē duꝫ ad accuſā: duꝫ.ꝛ. ſꝫ hꝰ loquitur cū hꝫ in ſolenni accuſatiōe ad quā nemo cōpellit niſi caſualit. ſ.e.q.j. c.ij.ꝛ.j. c.q.vj. epipha niū.ar.

familiariter minime potuerit tunc tpe legitimo eos ad ſynodum canonice antea cōuocatā, nō intra anguſta tpa canonice cōuocent: ꝛ non prius ꝙ̄ eis per ſcripta ſignificent quid eis[a] opponitur: vt ad reſponſionem preparati adueniant. Nā ſi aut vi aut timore electi, aut ſuis rebus expoliati fuerint: nec canonice ad ſynodū vocari poſſunt: nec reſpōdere emulis debēt anteꝙ̄ canonice reſtituantur, et oīa ſua legaliter eis reddantur.

His authoritatibꝰ euidētiſſime datur intelligi ꝙ niſi quis canonice vocatus fuerit: etiā ſi aliqua occaſione ad ſynodum veniat: ſuis nullatenus cogitur reſpōdere inſidiatoribus. Canonica autē vocatio eſt qñ ſeruato dierum interſtitio ſm authoritatem bti Sylueſtri cauſe ſue literis adeſſe iubetur: quibus quid ei obȷ̈ciatur authoritate Felicis pape ſignificari oportet.

¶ Queſtio.iij.

Quod autē[b] p pcuratorem cauſam ſuam agere valeat qui impeditꝰ cauſe ſue adeſſe nō valet, authoritate romane ſynodi q̄ tempore Adriani pape celebrata eſt, probari videtur: in qua ſic ſtatutum legitur.

¶ Pro ſe legatū ad ſynodum mittat quem grauis neceſſitas premit.

Si egrotās fuerit epſ, aut aliqua eum grauis neceſſitas detinuerit, pro ſe legatum[c] ad ſynoduꝫ mittat: nec a cōione ſuſpendatur cui

ij.q.vj.ſi quando.

Si egrotans. ¶ Caſus. Queſitum fuit ab Adriano an epſ accuſatus debeat excōicari quis citatꝰ non venit? Et reſpondet ꝙ nō, niſi per contumaciā die ſtatuta venire contemnat, hoc eſt intra ſpatiū duorum vel triū menſium, vel eo ampliꝰ, prout cauſa dictauerit: ꝛ tunc niſi fuerit impeditus, debet excōmunicari. ſed ſi egritudineꝫ vel aliđ graue impedimentum habuit, mittat legatum ad ſynodum qui abſentē accuſatū excuſet. Iſte caſus planus eſt ꝛ bonus: et ſic ponendo caſum videbis continuationē litere, quā p expoſitionē caſus perpendes. Uel pone caſum ſicut litera ſonat. Statuit Adrianus in ſynodo vt ſi epſ accuſatus eger fuerit, vel aliud impedimētum habuerit, mittat legatū qui eum excuſet. Sed ſi die ſtatuta hoc eſt intra ſpatium duoꝝ vel triū mēſiū, vel eo ampliꝰ, prout cauſa dictauerit, citatus per contumaciā non venerit, debet excōmunicari, niſi aliqua grauis eum neceſſitas preoccupauerit.

Quod autem. ¶ Caſus. Hec eſt queſtio.iij.in qua queritur an aliquis poſſit per pcuratorem cauſam ſuam agere. Et certum eſt ꝙ nō in cauſa criminali: vt.j.ca.in criminalibus, niſi in quatuor caſibus: vt in crimine iniuriarū, in quo illuſtris pſona agit per pcuratorem: vt.iij.q.ix.·§.niſi.ꝛ in crimine ſuſpecti tutoris: vt.ff.de procur.nō ſolum.·§.vlti. Item ad allegandum cauſas abſentie: vt.j.ca.j.ꝛ.ij. Item in minoribus criminibus: vt no.Jo.in hoc loco.vt.ff.an p aliū cau.app.l.j. qꝛ in leuibus criminibus non fit inſcriptio: vt.ff.de acc. leuia. In ciuili pōt, niſi in caſibus aliquibꝰ: vt in accuſatione populari, in qua actor nō agit per pcuratorem: vt.ff.de pcur.licet.ꝛ in cauſa ſtatus: vt.C.de aſſer.tol.l.j. Quidam etiam coguntur dare pcuratorem: vt epiſcopi ꝛ ſacerdotes: vt.j.e.qꝛ epiſcopus.et illuſtres pſone: vt.C.de procu.l.penul. De hoc plenius inuenies.ſ.ij.q.vj.ſi quando.in apparatu.

b ¶ Quod aūt. In cauſa iniuriarū datur procurator. Item in crimine ſuſpecti: vt.ff.de pcu.nō ſolū.·§.vlt.et in minoribus criminibus.ff.an per alium cau.ap.l.j.qꝛ in leuibus criminibꝰ non fit inſcriptio.ff.de ac.leuia. et ad allegādum cauſas abſentie in ciuili dari pōt procurator: ſed in actione populari nō poteſt procurator dari.ff.de procura.licet. et in cauſa ſtatus: vt.C.de aſſer.tollen.l.j. quidam etiam coguntur dare pcuratorem, vt epiſcopi: vt.j.quia epiſcopus.et illuſtres perſone: vt.C.de procurato.l.vlti. De hoc plenius inuenies.ſ.

hoc ē falſum ... patꝫ ... in ... cal. ... vlti. ... archi.

c ¶ Legatū. Sed nūquid tenet infirmus vel abſens ex iuſta cauſa, ex neceſſitate pcuratorē mittere reſponſurum noīe abſentis? nō videtur.ex̄ de pcu.querelam. nam ſi contra abſentem feratur ſnīa, et ipſe poſtmodū probet iuſtā cauſam abſentie, retractatur ſnīa: licet nō miſerit procuratorem: vt ex̄ de ſen. et re iudi.cum Bertoldus.ꝛ.vij.q.j.preſentium. immo ꝛ ſi ſub pena pmiſiſſet aliquis ſtare iudicio ad certam diem: ſi probaret iuſtam cauſam abſentie, ſubuenitur ei: vt.ff.de arbit. ſi cum dies.·§.ſi quis ex litigatoribꝰ. Nam egritudo iudicis vel partis prorogat diem.ff.de re iudi.queſitum. immo etiam ſi pbabili cauſa abſit, nō pcedit cōtra eū: vt ex̄ de offic.deleg.cōſultationibus. Item ſm hoc non eſſet melior conditio illius qui abeſt ex iuſta cauſa, ꝙ̄ illius qui abeſt ex iniuſta cauſa: quia qui non vult intereſſe, ſufficit ei ſi mittat pcuratorem: vt.ff.de pcu.l.j.et generaliter tradit pro regula, quotiēſcunqꝫ quis abeſt ex neceſſitate, nō ex volūtate, ſubuenit ei: ſiue habeat procuratorem ſiue nō: vt.ff.ex qui.cau.ma.ſed et ſi.·§.vlti. Itē ſufficere debet talis q̄ alleget cām abſentie: vt lxv.diſt.ſi qs. Ecōtra pbat ꝙ nō ſufficit mittere pcuratorē qui alleget cām abſentie, niſi alleget cauſam cauſe.vt.xviij.diſt.epſ. nā ſicut quis pōt mittere nūcium, ſic ꝛ pcuratorem: vt ex̄ de ap.cōſtitutus. nec excuſatur quis p iuſtā abſentiā quin fiat miſſio in poſſeſſionē bonorū ſuoꝝ ſi nō ſit qui defendat eū: vt ex̄ de eo q̄ mit.in

Procuratoreꝫ nō tenetur mittere habēs iuſtā cām abſentie.

poſ. ca. vlti. nec exuli ſubuenit ſi nō reliquit ꝓcuratorē: vt. ff. de mino. papinian⁹. nec ei qui appellationis cauſam ꝓſequit: vt. ff. eū qui ap. in ꝓuincia debere defendi. l. j. ⁊ ij. nec ſubuenit abſenti cauſa reipublice: vt. C. de in integ. reſti. ignorare. Ad hoc dicūt quidā ꝙ actor ſemp tenet mittere ſuū procuratorem, ſiue poſſit ſiue nō poſſit venire, ꝑ id qꝺ legitur ff. de diuer. et tēp. preſcript. l. j. reus aūt nō tenet. Melius pōt dici ꝙ ſiue ſit reus, ſiue ſit actor: ſi habet iuſtā cauſam abſentie, nō tenet mittere: niſi ſub hac forma ſit citatus / vt veniat vel procuratorez mittat: vt probatur ex̄ de dolo ⁊ cōtu. cum dilecti. in fin. alioquin ſufficeret talē mittere q̄ alleget cauſam abſētie. xviij. diſti. placuit. et ex̄ de ſen. ⁊ re iud. tenor tamen ſi diutino īpedimento q̄s eſt detētus: ſi tale ſit negociū quod poſſit expediri per procuratorem: ita vt plene iudex poſſit inſtrui ꝑ procuratorem ſicut per dn̄m: bene tenet mittere procuratorē talem ſufficiēter inſtructū. Et ego credo ꝙ decre. querelam. tales cauſas appellat graues, que ita intricate ſunt et inuolute / ꝙ non de facili per procuratorem poſſunt expediri: † ſ3 tamē nō nego quin ſemp poſſit actor mitti in poſſeſſionem rerum abſentis ex quacunq̧ cauſa reus abeſt, vbi actio eſt tempore peritura. Jo.

† Uel dic ꝓut in ipſa decret. q̄relaz. no. Goffred. ꝙ cāe graues in qb⁹ ꝓcurator iteruenire nō pōt, eſt cā ſtat⁹ cū quis vēdicatur in ſuū. C. ꝺ aſſer. tol. l. j. ⁊ ꝑn. liiij. diſt. frequens. ſecus ſi q̄s ꝓlat i libertatē ij. q. vj. ſi qn̄. Archi.

crimen intendit, niſi [a] ad cām ſuā dicēdā venire elector iudicū die ſtatuta lr̄is euocat⁹ non occurrerit: hoc eſt niſi eū aliena [b] ꝑoccupauerit neceſſitas, intra ſpatiū duoꝝ vel triū mēſiū, vel eo ampli⁹: ꝓut cauſa dictauerit. Codi. li. ix. ti. de accuſationib⁹ et inſcriptiōib⁹ impator Alexāder Auguſt⁹.

Reos capitaliū criminū abſentes etiā ꝑ ꝓcuratores defendi [c], leges publicorū iudiciorū ꝑmittunt. Ecce ꝙ eps̄ īpedit⁹ ⁊ cauſe ſue adeſſe non valens, legatum ꝓ ſe iubetur ad ſynodū mittere: ſed legat⁹ iſte nō ad cām agendā, ſed ad neceſſitatē ꝑ preſentiā ſuā ſynodo exponēdam mittit qua impedit⁹ eps̄ ſynodo preſentiam ſuā exhibere non valuit. Cauſam aūt (maxie criminalem) nulli niſi ꝑ ſe agere licet.

Unde Adrianus papa ait.

Criminaliter accuſans vel accuſatus, per ſe experiatur.

In crimialibus [d] cauſis nec accuſator niſi ꝑ ſe aliquē accuſare pōt: nec accuſatus per aliam perſonam ſe defendere permittitur.

Item Anacletus papa.

In oībus cauſis (p̄terq̄ in criminalib⁹) ep̄i et ſacerdotes pro ſe aduocatum habeant.

Quia eps̄ [e] vniuerſiq̧ ſacerdotes ad ſolam lau

a Niſi. Jd eſt ſi non.

b Aliena. Uel q̄ vocat a rege: vt. xviij. diſt. ſi eps̄. tamen canon alia tria excipit / etatem, et egritudinē, et grauiorē neceſſitatē: vt. xviij. diſt. placuit. Itē ſi ad teſtimoniū dicendū, vel ad municipales neceſſitates vocetur. ff. ſi q̄s cau. l. ij. in prin. Itē ſi occupatio ꝓpriorū negocioꝝ eum vrgeat: vt. ff. de re iudi. contumacia.

Reos. Caſus. Dicitur ꝙ ſi quis de capitali crimine accuſatur, pōt ſe excuſare per procuratorem qui impedimentum alleget abſentis.

c Defendi. Sc3 ad excuſationes ꝓponēdas: et etiā ad exceptiones obijciendas: vt ex̄ de accu. veniēs. ⁊ ca. ſup his. Melius eſt em̄ qualēcūq̧ ꝓcuratorem admitti q̄ abſentem ⁊c̄. ff. de ꝓcu. ſeruū. §. publice. C. de ꝓcu. exigendi. l3 M. dicat per legē iſtā ꝙ poſt lit. cōteſt. pōt interuenire procurator ad defendendū in crimine.

Ecce. Caſus. Cōcludit Gratianus ex ſupradictis ꝙ in cauſa criminali pōt quis ꝓcuratorē mittere, ſi eſt impeditus; nō vt cauſam agat principalem, ſed vt excuſet abſentem. Cauſam em̄ criminalē nullus per ꝓcuratorem agere pōt, ſed per ſeipſum: vt. j. ca. j.

In criminalibus. Caſus. Adrianus fuit interrogatus an per procuratorē quis accuſare poſſit vel reſpondere in cauſa criminali? Et reſpon. ꝙ nō: ſed in propria perſona ſit accuſator / ⁊ etiam accuſatus.

d In crimialib⁹. Niſi in caſib⁹ notatis. ij. q. vj. ſi qn̄.

Quia eps̄. Caſus. Unuſquiſq̧ eps̄ vel ſacerdos in ciuili cauſa ꝓpria vel eccleſiaſtica debet habere ꝓcuratorem bone fame, et vite laudabilis. in cauſa vero criminali non niſi per ſe agat vel reſpondeat.

e Quia eps̄. Sed quid ſi ita pauper eſt ſacerdos, ꝙ non poſſit conſtituere ꝓcuratorē? Tūc per ſe litigabit / ſicut illuſtres pauperes: vt i autent. de illuſtri. et qui ſuperilluſtres ſunt. coll. v. Ideo aūt iubētur ſacerdotes conſtituere ꝓcuratores / q̄ nō expedit ſuos dei litigioſos eſſe: vt ex̄ de ſyndico. ca. vno. ⁊ ij. qō. vij. ſicut. ⁊ ne cogantur recedere a diuinis obſequijs: vt. C. ꝺ epi. ⁊ cle. oēs. tum etiā q̄ cauſe materiaz criminibus creare noſcuntur: vt. C. de iudi. properandū. in princ. habebit ergo quelibet eccleſia economum: vt. lxxxix. diſtinct. quia. et. ix. qōne. iij. cum ſcimus. xvj. qō. vij. quoniam in quibuſdam. ⁊ ille conſtituetur authoritate epiſcopi: vt. C. de epiſco. ⁊ cleri. omnes. §. hoc nihilominus. Sed quid ſi canonici aliqui contra epiſcopum volunt agere? Tunc a ſuperiore † dandus eſt procurator ad litem: ſicut cum pupillus agit cōtra tutorem. C. de in li. dando tuto. vel curato. l. ij. et vlti. Sed ſcd̄m iura noſtra canonici per ſe ſine epiſcopo ꝯſtituent procuratorem. Joan. Sed certe procuratorem ad agendum contra alium ab epiſcopo non poſſunt conſtituere ſine authoritate epiſcopi: nec eſſe in iudicio: vt extra de iudi. cauſam. ⁊ extra de procura. cap. j. B. Item habes hic ꝙ procurator non poteſt eſſe infamis: vt dixi iij. qōne. vij. ca. j. Item habes hic ꝙ epiſcopus ⁊ ſacerdos ſemper debent litigare per procuratores. Et ſic patet ꝙ ante litis conteſtationem et poſt poteſt clericus ſcd̄m iura noſtra conſtituere procuratorem, et per ipſum iurare de calumnia: vt probatur extra de iuramen. calum. cum cauſam: niſi velis exponere ibi procuratorem id eſt economum, extra de iuramen. calum. in pertractandis. Et lex dicit ꝙ vbi conuenitur monaſterium vel eccleſiaſtica perſona, poſſunt cōſtituere procuratorem. vt in autentic. de ſanctiſſi. epiſco. §. ſi vero epiſcopi. colla. ix. Alij vero comparant prelatos tutoribus. ⁊ dicunt ꝙ ſicut tutor vel curator non poteſt ante litis conteſtationem conſtituere procuratorem: vt. C. de procurator. neq̧. ſic neq̧ prelatus. quod non concedo. Nulla eſt enim comparatio inter tutores et prelatos: quia tutor eſt temporalis: prelatus eſt perpetuus. Tutor non vtitur bonis pupilli, ſicut prelatus bonis eccleſie. Tutela eſt onus: ſed prelatura eſt honor. Prelatus habet liberam et generalem adminiſtrationem in bonis eccleſie, et dare poteſt bona aliqua ſi hoc habeat conſuetudo eccleſie: ſed tutor non, extra de dona. ca. ceterum.

Sacerdotes iubent litigare ꝑ ꝓcuratores.

Canonici ꝯ ep̄m agentes ꝓcuratorē cōſtituere pōt.

† Scilz ordinario tm̄, non de legato: q̄ hoc mixti ē imperij ſm̄ Innocē. et Ho. qꝺ dic vt no. ex̄ ꝺ ꝓcura. petitio. Archi.

Prelati ſūt tutoribus ꝓparandi.

dem dei, bonorumqꝫ operum actiones cōſtituunt: dꝫ vnuſquiſqꝫ eorū tam ꝓ eccleſiaſticis qꝫ etiā ꝓ ſuis actionibꝰ (excepto publico[a] videlicꝫ crimine) habere aduocatū[b] nō male fame ſuſpectū, ſed bone opinionis ꝛ laudabilis artis inuentum: ne dū humana lucra attēdūt, eterna premia perdāt.

Queſtio.iiii.

Quod autem[c] abſqꝫ ſynodali audientia damnari non debeat, authoritate Julij pape ꝓbatur, qui ait.

Niſi i legitima ſynodo epſ iudicari vel audiri nō debet.

Nullus epſ niſi in legitima ſynodo ꝛ ſuo tēpore apl'ica authoritate[d] ꝯuocata, ſuper quibuſdā criminationibus pulſatus audiaꝶ, vel iudicetur, vel damneꝶ. Si autē aliter a quibuſdā preſumptuꝫ fuerit, in vanum deducaꝶ qđ egerit: nec inter ſtatuta eccleſiaſtica vllo modo reputetur.

Item zepherinus vrbis Rome archiepſ oibus epis.

Epſ accuſatꝰ a duodecim audiaꝶ: cauſe ꝟo finis ad ſedē apoſtolicam deferatur

Duodecim iudices qlibet accuſatꝰ epſ (ſi neceſſe fuerit) eligat, a quibꝰ etꝰ cauſa iudicetur: nec prius audiatur aut excōmunicetur vel iudicetur, qꝫ ipſi[e] per ſe eligātur ꝛ regulariter vocatus ad ſuorum primo cōuentum epiſcoporum per eos cauſa eius iuſte audiatur, et rationabiliter decernatur. Finis ꝟo cauſe ſue ad apoſtolicam ſedē deferatur, vt ibi determineꝶ: nec antea finiatur, qꝫ eius authoritate fulciatur

Qđ vero abſqꝫ ſynodali audiētia epiſcopꝰ dānari prohibetur, ſine preiudicio Romane ſedis oportꝫ intelligi: q̄ ſua authoritate quoſqꝫ valet dānare, vel dānatos abſoluere.

Vn̄ Gelaſiꝰ papa: Ipſi ſunt canones ꝛc̄. j. cauſa. ix. Sententia excōicationis notatus.

Item Adrianus. Saluo Romane eccleſie in oibus primatu, manifeſtuꝫ eſt ꝙ illa q̄ ſunt per vnāquāqꝫ prouinciā, ipſiꝰ prouincie ſynodus diſpenſet: ſicut in Niceno[f] decretum cō ſtat eſſe concilio.

Cum ꝟo accuſatꝰ ad cōciliū venerit: quicq̇d conſidentium cōſultationibꝰ agitur: aut qđ ab accuſantiū parte proponitur: non cōtentioſis vocibus, ſed mitiſſima verboꝝ relatione ꝓferatur. Inde in Toletano concilio. xj. legitur.

In cognitione cauſarū cō tentioſi locum non habeant.

In loco benedictionis[g] conſidētes dn̄i ſacerdotes nullus debet aut indiſcretis vocibꝰ perſtrepere, aut q̄buſlibet tumultibꝰ ꝑturbare: nullꝰ etiam fabulis vanis vel riſibus agi: ꝛ (qđ eſt deterius) obſtinatis diſceptationibꝰ tumultuoſas voces effundere. Si quis enim (vt apl's ait) putat ſe religioſum eſſe nō refrenans linguam ſuam, ſed ſeducēs cor ſuū: huius vana eſt religio: cultum em̄ ſuum iuſtitia perdit quādo ſilētia iudicioꝝ obſtrepentiū turbo cōfundit, dicente ꝓpheta: Erit cultꝰ iuſtitie ſilentium. Debet ergo quicquid aut conſidentiū conſultationibus agitur, aut ab accuſantiuꝫ parte ꝓponiꝶ: ſic mitiſſima[h] relatione verborū ꝓferri, vt nec ꝯtentioſis vocibus ſenſus audientiū perturbent, nec iudicij vigorem tumultu eneruent. Quicūqꝫ ergo in conuētu ꝯcilij hec q̄ premiſſa ſunt violanda crediderit: et contra hec interdicta

a Publico. publicū vocat hic crimen de quo ſolēniter et publice pōt quis accuſari. idē em̄ eſt in priuatis criminibus: vt. C. de iniur. l. vlti. q: nec in illis interuenit procurator: vt ſ. e. i criminalibus.

b Aduocatū. i. procuratorem.

c Quod aūt. Caſꝰ. Hic intitulaꝶ. iiij. qſtio q̄ querit, an epſ ſit damnandꝰ ſine ſynodali authoritate? Sꝫ hec qſtio tractata fuit ſ. iij. q. viij. ſed hoc ſoluꝫ adijcitur hic ꝙ Romanus pontifex poteſt epiſcopum ſine ꝯcilio dānare: vt. j. ea. §. qđ vero.

Nullus epūs. Caſꝰ. Queſitum fuit a Julio vtrum epſ ſit condemnādus abſqꝫ ſynodo epoꝝ? Et reſpondet ꝙ non, que debet congregari ſuo tēpore, et authoritate pape ſpeciali: ſed ſi aliter preſumptū fuerit, vanum erit.

d Authoritate. generali. audiriem̄ poteſt cauſa epi: ſed nō pōt terminari ſine ſpeciali mādato apoſtolice ſedis, lꝫ abſolui poſſet: vt. iij. q. vj. Quis. ꝛ ca. dudum. tamē hoc nō credo: vt dixi. iij. q. vj. accuſatꝰ. Et arg. j. c. pxi. in fi.

Duodecim iudices. Caſus. Diciꝶ hic ꝙ ſi neceſſe fuerit, epſ accuſatus duodecim habeat iudices a ſe electos q̄ crimē examinabūt epi: ſꝫ papa ſnīam dabit ſi neceſſe fuerit: qđ eſt ſi metropoli. nō eligit, vel ſuſpectos eligit.

e Ipſi. j. ix. q. iij. cuncta. ꝛ. c. ipſi. ꝛ ca. ſaluo.

Noſtrāqꝫ. Caſꝰ. Dictū eſt. ſ. in ca. nullus. ꝙ epſ ꝯdēnari nō dꝫ niſi ſynodo congregata: qđ intelligi debet abſqꝫ p̄iudicio romane ſedis. Nam Ro. pōtifex quoſlibet pōt abſoluere ꝛ condēnare abſqꝫ ſynodo ꝯgregata: qđ duabꝰ authoritatibꝰ ꝓbat Gra. ſcꝫ Gelaſij ꝛ Adriani: ꝛ ſequēti. §. dr ꝙ in ſynodo vbi epſ accuſaꝶ, nō dꝫ aliqs facere ſtrepitum vel tumultū, vel aliqđ ſimile.

f Sicut in Niceno. ſ. iij. q. vj. neminem.

In loco. Caſus. In ſynodo vbi epſ accuſatur, vel cauſe difficiles tractanꝶ: nullus dꝫ facere ſtrepitū vel tumultū: nec ꝯtētioſis vocibus acclamare: et hoc ꝓbaꝶ authoritate apl'i ꝛ Eſaie ꝓphete: ſed oia debēt humil'r ꝓferri ne ꝯtētioſis vocibus ſenſus turbeꝶ auditorū, et vigor iudiciariꝰ eneruet ꝓpter tumultuꝫ: et ſi qs fecerit ſtrepitū vel tumultū, eijciaꝶ velut irriſor authoritate ſalomonis dicentis: Eijce deriſorē ꝛc̄. ꝛ ſentētiā excōicationis per triduuꝫ patietur.

g In loco benedictionis. id eſt ſynodi.

h Mitiſſima. vt. C. de obſeq. patro. pre. l. ſi manumiſſori. ꝛ. ſ. iij. qō. vij. §. ſi qs adeo. lex punit talem vltimo ſupplicio: vt C. de his qui ad eccleſiam cōfug. denunciamus.

f Sic ſcripſit h. Al. ꝛ L. ad idē. ix. q. ij. nō iuiꝛati. ſm̄ h.

Jac. j.

Eſaie xxxij.

a ¶ Tumultu. ſic preſumitur de iniuſta electione illius ꝙ per clamorem eſt electus. extra de elect. Oſius viij. queſt. j. ſi ergo. Et eſt ſimile de conſecra. diſtinc. iij. irreligioſa.
b ¶ Excõmunicationis. a conſortio fratrũ. ſic. ḋ. diſ. xlv. neminem.

nunciationem tenetur.
e ¶ Indicatis. illis qui poſſunt prodeſſe.
f ¶ Tacendo. infra. viij. queſtione. j. quid autem. cõtra. ſed hic de ſecreta correctione loquitur: ibi de manifeſta.

Sub. ſed non ſacramẽtorũ vt dixi ḋ. e. q. ij pſenti. ibi videas. Archi.

Nunc autem. Hic intitulat. v. queſtio qua querit an aliquis ſit maleuolus iudicandus, qꝛ indicat crimẽ alterius. Et certe ſi bono zelo hoc faciat pmiſſa admonitione, non dꝫ maleuolus indicari: vt. ij. q. j. ſi peccauerit. dũ tamen indicet tali ꝙ poſſit prodeſſe, ꝛ non obeſſe: vt. xxij. q. v. hoc videtur. Itez ſi crimen quod ꝓponitur, vult probare, ſi ex charitate hoc facit, audiatur: vt. ȷ. c. j. Si ex odio hoc facit, repellit: vt. ḋ. ij. q. vij ſi qui ſunt.

Crimẽ indicãs nõ ſẽp. dꝛ maleuolus.

c ¶ Nũc autem. Si bono zelo quis indicat crimen illi ꝙ poteſt prodeſſe ꝛ non obeſſe, nõ eſt maleuolus. xxij. q. v. hoc videt. ꝛ ſi premonuerit eum quẽ accuſat. ij. q. j. ſi peccauerit. Uel ſi crimen ꝓpoſitũ vult probare. ij. q. viij. ꝙ crimen. ḋ. e. q. j. ca. ij. Sed ſi crimen tantũ ꝓponeret, ꝛ nõ proſequeretur, puniẽdus eſſet tanꝗ ꝓditor: vt. xlvj. diſt. accuſatores.

In hoc caſu ſi facit ex charitate auditur. ȷ. c. ca. j. Si ex odio hoc facit: repellit. ij. q. vij. ſi ꝙ ſũt. Archi.

Nunc autem, aut tumultu[a], aut cõtumeliis vel riſibus conciliũ perturbauerit, iuxta diuine legis edictũ quo precipitur: Eijce deriſorem, ꝛ exibit cũ eo iurgiũ: cũ omni dedecore de cõſeſſione abſtractus a cõmuni cetu ſecedat, ꝛ triũ dierũ excõicationis[b] ſententiam ferat.

¶ Queſtio. v.

Unc autẽ[c] quãrit an ſit aliquis iudicãdus maleuolus qꝛ crimẽ alterius idicat. De hoc ſcribit beatus Auguſtinus dicens.

¶ Magis nocet q crimen celat, ꝗ ꝙ amicabiliter indicat.

Non vos[d] iudicetis eſſe maleuolos quãdo crimẽ alterius indicatis[e]: magis quippe nocẽtes eſtis nõ indicãdo crimen, ꝗ ſi fratres veſtros quos indicando corrigere poteſtis, tacendo[f] perire permittitis. Si enim frater tuus vulnus habeat i corpore qđ vult occultari cũ timet ſecari: nonne crudeliter a te ſilet, ac miſericorditer indicat? quãto ergo potius debes manifeſtare crimẽ, ne deterius putreſcat in corde. Idem ad Uincẽtium donatiſtam ꝛ rogatiſtam.

¶ Nec q parcit, eſt amicus: nec q verberat, eſt inimicus.

Non oĩs ꝗ parcit, amicus eſt: nec oĩs ꝗ verberat, inimicus eſt: meliora eñ ſunt vulnera amici, ꝗ volũtaria oſcula inimici: melius eſt enim cum ſeueritate diligere, ꝗ cũ lenitate decipe. ¶ Utilius eſurienti panis tollitur[g] ſi de cibo ſecurus iuſtitiã negligat: ꝗ eſurienti panis frangatur, vt iniuſtitie ſeductus acquieſcat. ¶ Et qui phreneticum ligat: ꝛ ꝗ lethargicũ excitat, ambobus moleſtus ambos amat. ¶ Quis põt nos ãplius amare ꝗ deus: et tñ nos non ſolum docere ſuauiter, verum etiã ſalubriter terrere non ceſſat: fomentis lenibus quibus deus omnes cõſolat, ſepe etiam mordaciſſimũ medicamẽtum tribulationis adiungit. Exercet fame patriarchas[h] etiam pios ꝛ religioſos: populũ contumacem penis grauioribus agitat: nõ aufert ab apoſtolo ſtimulum carnis tertio rogatus, vt virtutẽ in infirmitate pficiat. et. ĩ. ¶ Noueris aliqñ furẽ auertẽdis pecoribus pabulũ ſpargere, et paſtorem aliquando flagello[i] ad gregẽ pecora errantia reuocare.

Itẽ ex ſermone Ambro. ꝗ ſic incipit. Fortaſſe amarior.

¶ Nõ odio habet: ſed diligit qui caſtigatur ꝛ corripitur.

Non oſculatur ſemper pater filium, ſed aliqñ caſtigat: ergo quãdo caſtigat ꝗ diligitur, tũc circa eũ pietas exercetur: habet enim ꝛ amor plagas ſuas, ꝗ dulciores ſunt cũ amatis amariſſime[k] inferũtur: dulcior enim eſt religioſa caſtigatio, ꝗ blanda remiſſio. Unde ait propheta: Dulciora ſunt vulnera amici, ꝗ volũtaria oſcula inimici. Ex his verbis datur intelligi ꝙ maquẽtes corrigant, bonũ eſt.

Non vos. ¶ Caſus. Quidam ſe putabant peccare cum indicabant crimen alterius: ſed Augu. dicit ꝙ non peccãt ſi hoc bona fide faciũt: immo magis delinquunt ſi tacent permittendo perire quos corrigere poſſunt. Et hoc probatur ſimilitudine morbi corporalis vel alterius.

Cõc. ter. i. l. late culpe. ḋ. amicos. cum ibi not. ff. de vbo. ſig. facit. l. verborum. eo. titu.

d ¶ Non vos. hoc cap. loquitur de denunciatione, et de ſecreta correctione. Et eſt arg. hic ꝙ quilibet ad de-

Arg. xxij. q. v. non putes. vbi de hoc. ḋ. j. q. j. ꝗ ꝗs. q. vij. ſi cut. ꝛ c. ꝗ ꝓpoſi ꝛ. xxiij. q. iij. ſacerdotes.

Non omnis. ¶ Caſus. Uincentius hereticus cõpellebatur flagellis ad fidẽ quã ſuſceperat retinẽdam. de quo Uincentius conquerebatur. Aug. vero dicit ꝙ cogi poteſt quia errantibus ꝛ malis non eſt parcendum: ſed corrigẽdi ſunt: ꝛ qꝛ correctores ſunt meliores ꝗ alij: ꝛ hoc ꝓbat quinqꝫ exẽplis: ſcilꝫ amici, et diſpẽſatoris, medici, dei, et paſtoris. Primũ exemplum eſt in principio. Scõm eſt ibi: Utilius. Tertium ibi: Et qui phreneticũ. Quartuz ibi: Quis poteſt nos. Quitũ ibi: Noueris aliquando.

g ¶ Tollitur. nõ ob. lxxxvj. diſtinc. paſce. quia illđ de eo qui ad mortem eſurit. ſic. xj. q. iij. quoniam multos. Et eſt hic argu. ꝙ excõicato nõ eſt dã da eleemoſyna. de hoc dixi. xlij. diſti. quieſcamus.
h ¶ Pñarchas. Jacob et filios eius ꝗ ꝑ famem coacti iuerũt in egyptũ.
i ¶ Flagello. no. voluntatẽ potius ſpectãdã ꝗ factũ: vt. xxiij. q. j. paratus. di. v. ad eius vero. ꝛ ꝗlitas facti ex pſona faciẽtis pſumit. xj. q. iij. abſit. ꝛ. xxiij. qõe. iiij. ea vindicta.

Uolũtas potius ꝗ factũ attẽdedꝫ.

Non oſculat. ¶ Caſus. Probat h Ambro. ꝙ ſi ex charitate delinquẽtes corrigant, bonũ eſt. Et hoc ꝓbat exẽplo pñs ꝛ authoritate Salomonis dicẽtis. Dulciora ſunt ꝛc.
k ¶ Amariſſime. i. amare.
¶ Ex his ¶ Caſus. Concludit Gratianus ex ſupradi

etis cap. ꝙ melius eſt aliorum crimina ex charitate indicare, ꝙ̄ celare. Sed Euſebius videtur dicere cōtrarium, qui ſponte aliorum crimina confitentes repellit ab accuſatione epiſcoporum. Et ad hoc inducit ſeq. ca.

in defectum probationum: vt dixi.

d ¶ Exigere. Non per ſe, ſed per alios: vt. lxxxvj. diſt. non liceat. per clericos autē, non ꝑ laicos. extra de ſen. excō. vniuerſitatꝫ. habes ergo hic ꝙ prelat⁹ poteſt ſubditos corporaliter punire: vt. xlv. diſt. cū beatus.

Tali qui. ¶ Caſus. In hoc ca. continētur tria genera perſonarū que repellūtur ab accuſatione epōꝝ, ſcꝫ in fide catholica ſuſpecti ⁊ inimici, ⁊ illi qui ſponte aliorū crimina cōfitenf publice, ſcꝫ detractores: quos ſi contingat recipi in excepto crimine in accuſationē vel teſtimoniū contra eos: quia tales ꝙ̄uis veritatē ſciāt, non eſt eis tamen ſponte confitentibus credēdum: ſꝫ eliciēda eſt ab eis veritas per tormēta a iudice eccl'iaſtico: ſcilicet archiepiſcopo cum reliquis epiſcopis, vt de ſuis latebris veritas eruatur.

a ¶ Spōte. i. detractores. iij. q̄ſt. iiij. detractores. et xlvj. diſt. accuſatoreo. Vel aliter. i. ſine diſcretione.

b ¶ Et ideo replicāda eſt. id eſt ſepius querēda contra om̄es ſupradictos / ſm quoſdaꝫ: qđ non placet: ſed contra confitētes tantū: quia inimici ⁊ infideles nūꝙ̄ admittuntur.

puer. xi.b. Ibidē

c ¶ Religioſus. ſꝫ qualr exercet religioſus vir cauſam ſanguinis, contra illud. xxiij. q. viij. his a quibus? Sed dic ꝙ eccleſiaſtic⁹ iudex poteſt virga punire: vt. xxiij. q. v. c. j. ⁊ hoc non eſt iudiciū ſanguinis: ſed hic facit queſtiones in cauſa ciuili: quod fieri licet in defectum probationū. ff. de queſti. diuus. ⁊ etiam in eccleſiaſtica criminali. ij. q. j. in primis. in fi. Quidam etiam ex hoc loco dicunt viles contra clericos generaliter admitti cum tormentis: ſed hoc falſum eſt: q: tm̄ in exceptis criminibus admittuntur viles: vt. ꝫ. iiij. q. iij. §. ſi autem ea conditio.

Iudex eccl'iaſtic⁹ pōt virga punire.

c ¶ Religioſus. Iſtud obtinet in exceptis criminibus vt in crimine leſe maieſtatis, vbi accuſator torquef: vt vj. q. j. §. verum. C. ad legē Iul. ma. nullus. in fi. ſꝫ in ciuili cauſa nunꝙ̄ torquetur aliquis niſi in defectū ꝓbationum: vt in auk. de teſti. §. ſancim⁹. coll'. vij. Vel dic ꝙ prima pars loquitur de accuſatore: ſecūda de teſte. viles em̄ teſtes bene torquentur in exceptis criminibus: vt. iiij. q. iij. ſi autem ea, et etiam in ciuilibus negocijs

Teſtes viles poſſunt torqri.

gis cōfert vtilitati fraterne q̄ crimē accuſando vel indicando proſequitur, ꝙ̄ qui celādo fouere nititur. Euſebi⁹ autez contra ſtatuere videtur, dum aliorū crimina ſponte confitētes in epiſcopoꝝ accuſatione recipi prohibet dicens.

¶ Ad accuſationem non admittantur alioꝝ crimina ſponte confitentes.

Tali qui aut in fide catholica, aut in inimicitia ſuſpecti ſunt: ad pulſationem epōrum non admittanf, nec illi q̄ aliorū crimina ſponte[a] confitentur. Et ideo replicāda eſt[b] ſolicite veritas: quā ſpōte ꝓlatā in illis vox habere non pōt: hanc diuerſis cruciatib⁹ e latebris ſuis religioſus[c] tortor exigere[d] debet, vt dū[e] penis corpora ſubijciunf: que geſta ſunt, fideliter et veraciter exquirantur.

Item in prouerbijs.

Qui ambulat fraudulenter, reuelat arcana: qui autē fidelis eſt, celat amici cōmiſſum. Item. ĩ. Que viderunt oculi tui, ne proferas in iurgio cito: ne poſtea emēdare non poſſis cum dehoneſtaueris amicū tuuꝫ. Sed aliud eſt ex charitate aliorum crimina deferre: vt quos ſecreta admonitione corrigere non poſſumus, conuictos iudicis ſententia corripiat: atꝙ aliud inſidiando falſa obijcere, vel inſultando vera facile exprobrare. Illud enim charitatis: hoc autem impietatis eſt officiuꝫ. Unde in eiſdē prouerbijs dicitur. Verba impioꝝ inſidiantur ſanguini, os iuſtorum liberabit eos. et. ĩ. Qui quod nouit loquitur, index iuſtitie eſt: qui autem mentitur, teſtis eſt fraudulent⁹. Itē. Labiū veritatꝭ firmū erit in perpetuū: qui autē teſtis eſt repentin⁹[f], concinnat linguam mendacij. Item. Qui cuſtodit os ſuū, cuſtodit animā ſuaꝫ: qui autē incōſiderate loquitur, ſentiet mala. Verbum mēdax iuſtus deteſtabitur: impius autē cōfundit ⁊ confundetur. Item Aug. in pſal. xxxiij. Si aliquādo humana īfirmitate pedes noſtri in aliquod peccatū mouentur, inſurgunt lingue iniquiſſimorum inimicorū: cum fuiſſet miſerendū: irridēt impij, vnde dolent pij.

e ¶ Ut dum. hoc nō refertur ad oia predicta, ſed tātū ad illos qui ſponte confitentur: inimicus em̄ non poteſt eſſe teſtis i aliquo crimine. extra de ſimo. licꝫ hely. pōt tñ dici ꝙ inimicus torqueri quādoꝙ pōt: ⁊ eſtimabit iudex an adhibebit ei fidem, vel nō: vt. ff. de queſt. l. j. §. queſtioni. in fi. Sed vtrum clerici debeant ſubdi verberib⁹ ꝓ teſtimonio dicēdo, dubitatur: qđ videtur, † vt hic, et. ĩ. e. q. proxi. quia. et c. pbri. ⁊. xlv. diſti cum beat⁹. Dicūt tamen quidā minores clericos poſſe torqueri, ſed nō maiores. Alij dicūt oēs ſuſpectos poſſe torqueri, nā ⁊ liberi vacillātes torquentur: vt extra de accu. ‡ ſuper his. ff. de queſt. de minore. et eccleſia virgꝭ pōt aliquos corrigere: vt. xxiij. q. v. c. j. hoc certuꝫ eſt ꝙ minores clerici indiſtincte pro q̄libet crimine verberibus ſubijciuntur: vt. xxxv. diſti. ante. Sed maiores non niſi ꝓ enormib⁹: vt diſt. xlv. in ſumma. tamen licet clerici torqueanf ꝓ delicto, non tamen pro teſtimonio dicendo ſm pleroſꝙ q̄ dicunt non tenere iſtam legem. ĩ. ea. queſt. vj. preſbyteri. Vel dic ꝙ clerici ſuſpecti poſſunt torqueri non a laico, ſed ab epiſcopo.

† Dicit h. notādū eſ ſe ꝙ clerici ſpōte aliorū crimina cōfitentes inter ſunt differēter ſubijciunf verberibus ſi res exigat tales reci pi in teſtimoniū: vti hoc ca. illi q̄. et ita ipſe no. xlv. diſti. in ſumma Archi. ‡ al's de pe.

‡ Vel dic ꝙ h̄ repetit queſtionem vt demonſtret ꝙ in calūniatorē pōt eſſe pene cōmutatio, ſm Lau.

Qui ambulat frau. ¶ Sed aliud eſt ¶ Caſ⁹ Soluit modo Gratianus dictam obiectionem dicēs ꝙ accuſare aliquem ex charitate ad hoc vt corrigatur a iudice: officium eſt pietatis, ⁊ ad bonos pertinet: ſed falſo accuſare, vel falſa crimina alicui obijcere, officiū eſt impiorum, et ad malos pertinet. Et hanc ſolutionē probat ſex authoritatibus: quarum quinꝙ ſunt de ꝓuerbijs Salomonis.

f ¶ Repentinus. Quale ergo erit reſponſum teſtis? nam ſi cito reſpondet, videtur mendax: ſi in mora, videtur dubius: vt quinquageſima diſtinctione. ponderet. ‡

Q Ui autē. ¶ Hec queſtio diuidit in tres partes: in quarū prima ꝓbat ꝙ q̄ calūniat, tenet ad talionis penā: ⁊ hoc ꝓbat per tres authoritates. Scd̄a ibi: pbr̄i. Tertia ibi: Epiphanium. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic intitulat ſexta queſtio, qua querit qua pena ſit puniend⁹ qui deficit in ꝓbatione criminis qḋ obiecit. Sed queſtio tractata eſt. s. ij. q. iij. Sed Gratianus eā repetit, vt addat quedam ca. de hac materia loquentia: ⁊ vt addat de cōmutatione ⁊ recompenſatione pene: vt qui non poteſt pati penam legitimā, patiat aliā loco eius.

a ¶ Qui autem. Hec queſtio expedita eſt. ij. q. iij.

b ¶ Omnis. Puniat. ſi cōuictus fuerit de calumnia: vt. ij. queſt. iij. §. notandum. ij.

Q Uia. ¶ Caſus. Quidā ſubdiaconus crimen cuidam diacono obiecit: ſ₃ defecit in ꝓbatione. Queſitum fuit a Greg. qualiter debeat puniri? Et reſpōdet ꝙ pena talionis puniri non poteſt: cum ſit diaconus: ſed careat promotione ſacerdotij, quam habere poterat: et executione officij qḋ habet: ⁊ tanꝗ̄ re vera infamis verberibus caſtiget, velut laicus cōuictus de crimine: ⁊ illud verbū velut laico, in apparatu exponitur multipliciter: ſed certe per caſus poſitionem debes literam intelligere.

¶ Queſtio. vj.

Q Ui aūt[a] qḋ intulit, ꝓbare nō valet, puniēdus eſt. Vn̄ Adrian⁹ papa ait.

¶ Puniat q̄ aliis falſa intulerit.

O Mnis q̄ aliis falſa intulerit, puniat[b], ⁊ pro falſitate ferat infamiā. Itē Grego. papa. ¶ De eodem.

Q Ui calūniā illatam non probat: penā debet incurrere, quā (ſi ꝓbaſſet) reus vtiꝗ̄ ſuſtineret.

Item in regiſtro.

¶ Qua pena feriatur qui crimen illatum non probat.

Q Uia iuxta patrū ſentētias canonicas qui calumniam illatam non probat, penā debet incurrere: ac per hoc quia ſubdiaconus crimē diacono probare non potuit quoniā impoſitionē manus[c] (qua carere potuiſſet) non habuit: non ſolum ſacerdotio[d], ſed officio caruit ⁊ tanꝗ̄ re vera infamis meruit verberibus caſtigari[e]. Nā cui cum tribus teſtibus veluti[f] laico crimen quodlibet approbatur: nō eſt mirū qḋ obiicit dum probare non ſufficit, ſi corporali infamie queādmodū laicus ex iuris ſimilitudine ſubiūgat: qḋ em̄ eſſet diacono gradū omittere, hoc fuit ſubdiacono fame plenitudīe caruiſſe. ¶ Co dice lib. j. titu. de epiſco. ⁊ clericis, Imperator Theodoſi⁹.

P Reſbyteri[g] citra iniuriā q̄ſtionū teſtimoniū dicant: ita tamen, vt falſa non ſimulent. Ceteri vero clerici qui eorū dem gradum vel ordinem ſequūtur, ſi ad teſtimoniū dicēdum petiti fuerint, prout leges[h] precipiunt audiātur: ſalua tamen ſit litigatoribus falſi accuſatio, ⁑ ſi forte preſbyteri qui ſuo[i] noīe ſuperioris loci teſtimoniū dicere citra aliquā corporalē iniuriā ſunt p̄cepti, hoc ipſo ꝙ nihil metuūt vera ſuppreſſerint: multo magis etenim pena ſunt digni q̄bus ꝗ̄plurimum honoris per noſtram iuſſionē delatum eſt, ſi occulto inueniuntur in crimine. ⁑ Itē conſtitutione. iij. col. ix. Preſbyteri[k] ſeu diaconi ſi falſū teſtimoniū dixerit, ſi q̄dē in re pecuniaria, diuino miniſterio dūtaxat p tres annos ſeparati monaſterio tradant: ſi i crimiali, clericat⁹ honore nudati legitimis penis[l]

c ¶ Manus. Preſbytero em̄ et diacono tātum man⁹ imponitur: vt. xxiij. diſt. pbr̄. ⁊ c. diaconus. Sed cōtra. lxix. diſt. c. j. vbi ⁊ clerico iubetur manus imponi. ſed illud de manu benedictionis, hoc de manu conſecrationis. Uel dic ꝙ tempore Grego. ſubdiaconatus nō erat ſacer ordo. xxxj. diſt. ca. j.

d ¶ Sacerdotio. Qḋ habitur⁹ erat. arg. ꝙ q̄s dicit p̄dere qḋ nunꝗ̄ habuit. xx. q. j. puelle. xvij. diſt. concilia. xxiij. q. iiij. guiliſarius. xxvij. q. ij. §. ex his.

e ¶ Caſtigari. Hic vna pena cōmutat in aliam penā corporalē. ſic. xij. q. ij. §. libert⁹. ⁊. lxxxij. diſt. pbr̄. xiij. q. vlt. c. j. ſi. ff. de accu. hos §. omnibus. in fi.

Et xxiij. q. j. c. quo vīdaz. vbi de hoc i fi.

f ¶ Veluti. hic vult dicere ꝙ ſubdiacon⁹ conuincitur veluti laic⁹ quantū ad hoc. s. ꝙ ſicut cauſa laici ab ep̄o vno audiri poteſt, ſic cauſa ſubdiaconi: vt. xv. q. vij. felix. ſecus eſt in diacono. quidā etiā referūt hoc ad qualitatē teſtiū: vt ſicut bigami admittuntur cōtra laicū: ſic cōtra ſubdiaconū: q₂ poſſūt ex diſpēſatiōe fieri ſubdiaconi: vt. xxxiiij. diſ. lector. ſed eadē ratione homicida admittit cōtra ſacerdotē: cum ſecū diſpenſari poſſit a papa.

¶ pbr̄i. ¶ Caſus. Queſitū fuit ab imperatore an p̄ſbyteri cū ferunt teſtimoniū ſint verberibus ſubiiciendi. Et rn̄. ꝙ nō ꝓpter prerogatiuā ſacerdotij: hac tamē cōditiōe, vt falſa nō dicant: ceteri vero clerici ꝓut leges precipiunt, audiātur: ſed ſi pbr̄i falſitatē dixerint licētiā habeāt litigatores de falſo eos redarguere: et ꝗ̄to in maiori honore ſunt poſiti, tanto maiori pena debent affici ſi in crimine reperiantur falſitatis: et illud ꝟbū, vt leges precipiūt. i. forte in q̄bus caſib⁹ laici torquentur ⁊ ipſi torqueantur.

g ¶ Preſbyteri. bone opinionis ſ₃ h. ſecus ſi ſuſpecti ſunt: vt. s. e. q. v. illi. ſ₃ hoc nō placꝫ. minores ergo clerici poſſunt coram ep̄o torqueri nō a laico: vel nō credo tenere qḋ hic dicitur.

h ¶ Leges. Circa laicos infames.

i ¶ Qui ſuo. i. propter ſuum honorem.

¶ pbr̄i. ¶ Caſ⁹. Queſitū fuit a Juſtiniano q̄ pena debēt puniri pbr̄i ⁊ diaconi ſi de falſo teſtimonio ꝯuincantur. Et rn̄det, ſi in ciuili cauſa falſum dixerint teſtimoniū: ſeparati a miniſterio dūtaxat p tres annos detrudant in monaſteriū. S₃ in criminali p̄mū degradent: deinde penis legitimis ſubiiciant. Ceteri ꝟo clerici ſine delectu cauſe legales penas patiantur.

k ¶ Pbr̄i. Qual̄r ſtatuit hic imperator aliq̄d de reb⁹ eccl̄iaſticiſ ꝯtra id. xcvj. di. bene q̄dē. niſi hoc fecerit authoritate apl̄ica. xcvij. di. eccl̄ie. ⁊ c. victor. S₃ h iſtruit iudicē eccl̄iaſticū q̄d facere debeat. ſic. j. e. delatori.

l ¶ Legitimis penis, Que ſunt. ff. de fal. l. j. §. vlt. vbi

De hoc articulo not. et de hoc. mi. ſicut dicit gnū §. vl. Ar. actio. Cōtra. ter. l. l. oē. §. q. man⁹. ff. de re mi. ⁊. l. pbr̄is. C. de epiſco. et cle. Unde gn̄al̄r itelligas literā vt ſonat. ſm B. ꝟſi.

dicitur q pro crimine falſi ſi eſt liber deportatur, ⁊ omnia eius bona publicantur: ſi eſt ſeruus, patiatur vltimũ ſupplicijũ. Uel intellige de penis canonicis, put dicitur diſti.l.ſi epiſcopus. Uel dic cũ iudex ex offõ ſuo punit teſtẽ: ſm ſuum arbitrium punit eũ: vt.C.de teſti.nullum. ſecus ſi directe accuſat teſtis: vt.l.diſti. ſi epõs.⁊.ff.d fal.l.j.§.viti.

f ¶ Paratus. Nonne potuit accuſator penitere, ⁊ dicere ſe erraſſe: vt.ſ.e.q.j.quidã. et ante lit.conteſt.põt dſiſtere accuſator vt extra de accu.licet ⁊ in fi.ſ; iſtud eſt ſpeciale i accuſatione epĩ: vel cũ orta eſt ifamia: vt dixi.ſ.iiij.queſt.v. quiſquis.

ſubijciantur. Ceteri vero clerici communi iure officio eccleſiaſtico pulſi, ſine delectu cauſe legitime coerceantur.

Idem Januario epõ.

¶ Ra ſancte cõmunionis miniſteriũ nõ accedat qui crimẽ illatum non probat.

EPiphanium[a] presbyterum quorundam ſacerdotũ literis[b] criminaliter accuſatum[c], eius nos (vt voluimus) cauſas diſcutientes[d], nihilq; in eo obiectorũ reperientes: vt ad locum ſuum reuerteretur abſoluim[9][e]. criminis ergo authores volum[9] te perſcrutari: et niſi is qui eandem tranſmiſit epiſtolã, paratus[f] fuerit hoc quod obiecit, canonicis atq; diſtrictiſſimis pbationibus edocere: nullatenus ad ſancte ꝯmunionis miniſterium ⁊ accedat.

Itẽ ex decreto Adriani pa.

¶ Qua pena delator ſit feriẽdus.

DElator[g] autẽ lingua[h] capuletur: aut conuicto caput amputetur.

Delatores autez ſunt qui inuidia produnt alios.

Item ex conci. Elibertano.

¶ De eodem. ¶ Palea.

DElator ſi qs extiterit fidelis, et p delationez eius aliquis fideliũ fuerit proſcriptus vel interfectus: placuit non niſi in fine accipere communionem. ſi leuior cauſa fuerit, infra quinquennium accipere poterit communionem. ſi catechuminus fuerit, poſt quinquẽniũ admittit ad baptiſmum.

Item ex octaua ſynodo.

¶ Qui innocentẽ falſo crimine maculauerit, ſacerdotiſ arbitrio penitẽtia diuturna purgetur. ¶ Palea.

SJ quis falſum dixerit: vel perſonam innocentis falſo crimine maculauerit: iuxta ſacerdotis arbitriũ diuturna penitentia expurgetur.

Item ex conci. Agatheñ.

¶ A cõmunione coerceatur vel ſecularis vel laicus qui eccleſiam vel clericũ per calumniam fatigauerit.

SJ qs vero ſeculariũ p calũniã eccleſiã aut clericũ fatigare preſumpſerit, et ꝯuictus fuerit: ab eccleſie ſue liminibus, et a catholicorum communione (niſi digne penituerit) coerceatur.

¶ Cauſa.vj.

DUo fornicatores ⁊ infamia notati, quendam religioſum epiſcopum de ſimonia accuſare nituntur: reus alteri[9] prouincie archiepiſcopi iudiciuz expetit: tandem in probatione deficit accuſator: ⁊ reus cogitur ad ſue innocentie aſſertionem.

Queritur primo an crimine irretiti, vel infamia notati ad huius accuſationem ſint admittendi?

Secũdo, ſi epiſcopus in eos accuſationẽ vertere voluerit: an ſimplici aſſertioni ſue ſit fides adhibenda?

Tertio, ſi liceat ſibi expetere iudiciuz archiepiſcopi alteri[9] prouincie?

Quarto, cuius iudicium ſibi ſit expetendum: ſi circa ſuam ſententiam epiſcopos ſue prouincie diſcordare contigerit?

Quinto, ſi in probatiõe deficit accuſator: an reus ſit cogẽdus ad probationem ſue innocentie?

¶ Queſtio.j.

Crimẽ falſi q̃ pena punit.

⁊ Et vi deas qđ not. ij.q.iij. in ſum. in fi.et qđ le. ⁊ not.xx. iij.q.v. rex dz. ⁊.xxiij qđe.v. hec imago. iſ.ar.

a ¶ Epiphaniuz. hec ẽ.iij. pars.q.i qua vult pbare q̃liter ſunt puniendi qui non probãt qđ obijciũt et ad hoc ponit.ij. ca. Jo.de fan.

¶ Caſus Quidã abſentes libellum accuſatiõis vt epiphanium infamarent miſerunt epõ ſuo ſcz Januario: qui cum libello accuſationis predictũ epiphaniũ ad papã miſit. tũc papa examiata cauſa, ⁊ cognita innocentia epiphanij, eũ abſoluit: ⁊ mandat epõ vt illos accuſatores excõmunicaret niſi venirent ⁊ pbarent crimen quod obiecerant, ita Hug.

⁊ myſteriũ.

a ¶ Epiphaniũ. de eo agitur extra de teſti.qm̃.

b ¶ Literis. Sed qualiter hoc fecerit, cum non ſit admittenda accuſatio per literas: vt ij.qõ.viij.per ſcripta.⁊.iij.q.ix.abſẽte: ſed hic non plene examiauit cãz.

c ¶ Accuſatuz,i. infamatum.

d ¶ Diſcutiẽtes. de plano, nõ in forma iudicij. ex̃ d accu.olim.

e ¶ Abſoluimus. ab obſeruatiõe iudicij. vnde poſtea admittitur accuſatio.

g ¶ Delatori. Confeſſo.

h ¶ Lingua. Sz qualiter dat papa iura de pena ſanguinis, cõtra illđ. xxiij.q.viij.his a q̃bus. ſed hic docet q̃d facere debeat iudex ſecularis. ſic. xxvij. qõ.j.ſi quis rapuerit. Joãnes de fan.

DUo fornicatores. ¶ Caſus Supra in.ij.⁊ iiij.cauſis in multis capitulis docuit Gratian[9] q criminoſi et infames repelluntur ab accuſatione ⁊ teſtimonio: ſed qr quedaz ſũt crimia excepta in q̃bus criminoſi vel ifames admittunt, ideo ãnectit hãc cauſã: vt oſtẽdat q in crimine excepto criminoſi ⁊ infames admittunt. Oſtẽdit etiã q ſimplici aſſertioni epĩ nõ credit cũ vult aliũ accuſare ⁊ q epõs accuſatus ad aliũ archiepm ire nõ dz: et vt hec et alia faciat, proponit thema, de q̃ quinq; elicit queſtiones. Sũt autẽ crimia excepta (vt dicit H.) crimen leſe maieſtatis: crimẽ perduellionis, qđ eſt ſpecies criminis leſe maieſtatis: crimen hereſeos: crimen ſimonie: crimen ſacrilegij: crimẽ fraudati cenſus vel annone. Inter hec eſt crimẽ ſimonie: qđ magis in eccleſia frequentatur.

Accuſator an ⁊ qñ põt deſiſtere.

⁊ Qđ cõiter no. oẽs doctores in iſta decre.lz. contra ſolutionẽ que pmo ſequitur: vñ de ea non cures. Archi.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN